

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, Libri Quinq[ue]

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. XXVIII. De Synodis, quae ad exemplum apostolorum canones ediderunt, & de apostolorum canonibus in capita 50. cum canonibus Synodorum, ante annos mille à quodam Constantino relatis. item quibus

...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

lum de medio tui, vt audiētes ceteri, timorem habeant, & nequaquam au-
deant talia facere : quod quidem ad ecclesiam quoq; nostram pertinere
Apostolus interpretatus est, cū ad eos, qui ex ecclesia propter peccatum
publicum, quod notorium vocant, sunt eijciendi, retulit: Auferte (inqui-
ens) malum ex vobisipsis. Sed eiectum non oportet negligere, quod pro-
pheta Ezechiel in malis pastoribus accusat, vt paulo ante dixi: quin potius
eum, inquit apostolica constitutio, qui in peccatis fuit, & per irrogatio-
nem pœnæ ex ecclesia electus est, nè finas foris permanere: immò recol-
lige eum, & conuerte, vt sic emendatum in ouile restituas, id est, in ec-
clesiam.

*De Synodis, quæ ad exemplum Apostolorum canones ediderunt, & de
Apostolorum canonibus in capita 50. cum canonibus Synodorum, ante an-
nos mille à quodam Constantino relatis. item quibus rationibus constet, gu-
bernationem ecclesiarum ecclesiasticis legibus Apostolos constituisse. Et cur
Apostoli canones sine scripto tradiderunt, & de dispensationibus canonum
Apostolorum, & quomodo iustæ ab iniustis distinguantur, & quid de ea re
Eutycheianus Pont. & Igmarius Rhemen. scripserint. Cap. 28.*

Q Vales verò minas istas & pœnas, quibus ecclesiasticæ leges sanc-
tæ sunt, esse decebat, quia prudenter Constantinus cognomento Quid Constā-
tinus quidam
scripserit iam
olim de pœ-
nis, quibus
sanciti sunt
canones.
ἀπὸ σχολαστικῶν notauit & scripsit, interpretabor eisdem verbis, quæ
ille præfatus est in collectione canonum Apostolorum & Synodorū, quos
tempore Iustiniani in 50. capita distribuit, qui sunt loci communes illu-
strium rerum ecclesiasticarum. Discipuli (inquit) Christi, ijdemq; Apосто-
li, quin etiam, qui eis successerunt, & ecclesiæ sanctæ Episcopi & doctores
fuerunt, quibus multitudinem gentium ac Iudæorum, fallacia & tyranni-
de diaboli liberatam, & ad regem ac Dominum gloriæ recto animo & fide
conuersam, spiritus sanctus sanctè regendam commisit: non sunt arbitrati
decere, vt qui peccarent, verberibus afficerentur, vt ciuiles leges faciunt:
hoc enim valde stultum esse videbatur, ac nimis indecorum: immò potius
studebant, vt quàm promptissimè periculis se pro eis objicerent: retrò
regressos reuocarent: errantes adhuc, & à recta deflexos, sine mora corri-
gerent: in profundum præcipitados, omnibus modis extrahere curarent.
Qui verò iam putrescerent, ac valde ægrotarent, sapienter gladio spiritus
abscinderent: contractos, & viribus defectos, quibusdam blandis pharma-
cis & vinculis rationalibus alligarent, & eis pristinam valetudinem, diuina
gratia & spiritu sancto adiuuante, restituerent. Igitur, qui illis successuri
erant, vt eos, quibus quisque eorum suo tempore præesset, saluos & incol-
lumes conseruarent, habitis concilijs, leges quasdam & canones non ciui-
les, sed diuinos, de ijs quæ agenda essent, aut non, ad corrigendos cuiusque

S mores

mores & vitam, ediderunt : qui eos quidem, qui recta ingrederentur, fulcirent : actos verò in transfuersum, punirent. Igitur quia olim diuersis temporibus, & à diuersis patribus, & diuersis rebus congruentes leges & canones ecclesiæ editi sunt, (post enim apostolos, decè Synodi magnæ habitæ sunt, præterea magnus Basilius multos canones fecit, & hi omnes canones ediderunt, non quidem rebus in capita ordine distributis, sed dispersè, vt aliæ res alijs temporibus ortæ postulabant) nos in capita quinquaginta distinximus, & quæ sequuntur. Hastenùs ex præmio huius authoris, qui in sua collectione primo semper loco canones Apostolorum collocat, numerat autem 10. Synodos vsque ad sua tempora habitas, Ancyranam, Neocæsarensensem, Nicenam, Gangrensem, Antiochenam, Laodicensem, Constantinopolitanam, Ephesinam, Chalcedonensem, Carthaginiensem. Cognouit igitur hic author, non heri & nudius tertius, vt Magdeb. natus, sed (vt dixi) ante mille annos, & ampliùs, primos legum ecclesiasticarum lattores, apostolos fuisse, qui primùm ecclesias per cunctum orbem apostolicis institutis & canonicis legibus fundarunt : & eorum exemplum reliquos patres, qui ecclesias regendas susceperunt, varijs concilijs habitis inferendis ecclesiasticis legibus, vt ratio cuiusque temporis, & nouarum rerum necessitas postulare visa est, secutos esse. Magd. verò, qui apostolicos canones negant, cum in locis illustrium rerum, in quos historiam suam per centenos annos distribuerunt, vnde centurias vocarunt, locum de gubernatione ecclesiæ in prima centuria ponant : quis non statim iure ac cum ratione miretur, velle eos, vt tempore Apostolorum, & deinceps vsque ad Synodos, quæ postea habitæ sunt, sine vllis legibus ecclesiasticis ecclesiæ gubernarentur? Etenim si de potestatibus ciuilibus dixit Apostolus, à Deo ordinatas esse, non sunt autem ordinatæ sine iustis legibus principum seculari : consequens est, vt neque potestates ecclesiasticæ, quibus illas, vt diuinis, oportet subiectas esse, sine legibus principum ecclesiæ, qui fuerunt Apostoli, à Deo ordinatæ sint. Præterea si ille rectè dixit, qui de legibus ciuilibus elegantissimè scribebat, nullo loco habendam esse ciuitatem, quæ lege careat : sanè quidem rectè quoque dictum sit, nullo loco habendam esse gubernationem ecclesiæ sine legibus ecclesiasticis. Deindè, si lex est iusti & iniusti distinctio : qui leges ecclesiasticas Apostolorum Apostolis negat, distinctionem quoque iuris & iniuriæ ecclesiasticæ illis fuisse, neget necesse est : & qui hanc neget, consequens etiam est, vt distinctionem personarum ecclesiasticarum inter se & à ciuilibus, similiter neget. Quare si absurdum est & fatuum, Cogitare gubernationem ecclesiæ sine legibus ecclesiasticis, & alios ecclesiarum legislatores, ante apostolos, non fuisse, satis constat : tum has eorum leges esse, semper in omnibus ecclesijs auditum est, nec aliud præter hoc memoriæ proditum, quæ dementia est eas negare? Nihil enim refert, vt ad hoc quoque respondeamus, quòd non omnes octuaginta octo canones Apostolorum, à principio ad Latinos, in

Lati-

*Constantinus
quis quomodo
canones
apostolorum
honorari.*

*Apostolos se-
cuti sunt, qui
cumq; post eos
canones edide-
runt.*

*Quam sit ab-
surdum, vel-
le, gubernatas
fuisse à san-
ctis apostolis
ecclesias sine
ecclesiasticis
legibus.*

Latinum translati, venerunt, præter quinquaginta: cum non minus omnes eos ecclesiæ Latinorum siue scripto omni tempore tenuerint, & eis vsq̃ sint, quàm ecclesiæ Orientis, vnde euangelij prædicatio, & ecclesiarum fundatio, atque constructio cœpit, quæ ipsos à Clemente Romano Græcè scriptos prius acceperunt. Si quis verò querendum putet, cur Apostoli sancti has ecclesiasticas leges non scripserunt, si tantoperè necessarias esse iudicauerunt, in promptu est ratio, illa scilicet, quam Lycurgus sapientissimus Lacedæmoniorum legislator, magistræ natura, in dandis legibus sine scripto, secutus est. Iudicabat enim, vt Plutarchus scribit, quæ præcipua sunt, & maximè ad felicitatem & virtutem ciuitatis faciunt, ea in mores & institutiones ciuium, si induerentur, immutabilia manere. Quòd si hanc utilitatem, quæ maxima est, leges ciuiles sine scripto dandi, in illa vna Rep. Lacedæmoniorum, quam cæteris illius temporis diuinus Plato præposuit, ex ratione naturali ille didicit: quanto magis sancti Apostoli ex spiritu Dei, qui eos docebat, discere eam potuerunt? Præterea non conueniebat, quæ ex causis, quæ aliquandò abesse possunt, pendebant, ea scripto, iubendo aut vetando sancire: nè, si scriptæ essent à sanctis Apostolis huiusmodi leges, cum aliquis lege solueretur, quia ratio legis abesse iudicaretur, quæ dici solet dispensatio, is qui hanc causam & rationem ignoraret, scripturam solui existimaret: atque ita assuescerent homines, qui ista non discernunt, contemnere diuinæ scripturæ authoritatem. Hinc enim Ambrosij Neophyti ordinatio, quæ canone quoquè Apostolorum octuagesimo prohibita est, cõtra scripturam Apostoli, quæ Neophytos ordinare prohibet, facta esse à quibusdã existimabatur: quibus idem beatus Ambrosius libro decimo epist. 82. respondens, Si non deest (inquit) humilitas competens sacerdotio, vbi causa non heret, vitium nõ imputatur. Hæc Ambrosius. Causa enim, quæ Neophytum ordinatione prohibet, est, nè, vt idem Apostolus ait, in superbiam elatus, in iudicium incidat diaboli: id est, nè damnetur, vnde diabolus damnatus est. nè malè (inquam) honore collato vsus, in superbiam incidat, vt diabolus, qui occasionem superbiæ ex honore dato arripuit: Sic quoq̃ beatus Cyprianus ordinatus est: de quo Pontius Martyr, Aiunt (inquit) Apostoli literæ, debere Neophytos præteriri, nè stupore gentilitatis, nondum fundatis sensibus adherente, aliquid in Deum nouitas inerudita peccaret. Sed ille (inquit) primus & solus, scilicet in Aphrica, docuit, plus posse fide, quàm tempore, promoueri. Nihil itaque duobus istis tanta fide ac modestia viris ordinandis, contra scripturam Pauli factum est. aperte enim in ea huiusmodi Neophytis ordinandis locus relictus est, vt ex causa subiecta Neophytos prohibendi, intelligere licet. sed, vt Apostolus ait, non omnium est scientia. Idem dicendum est de canone Apostolorum 17. qui digamos quoq̃ ordinatione prohibet, quod ipsum scriptura quoquè Pauli prohibet, cum iubet, vt qui ordinandus est, sit vnius uxoris vir: causam enim huius legis, pudicitiam & continentiam esse,

S 2 satis

Cur nihil referat, canones ecclesiam in uero non Latine versos accepisse.

Cur sine scripto canones Apostoli tradiderunt.

Quæ utilitas existat ex legibus sine scripto.

Cur ordinatio Ambrosij Neophyti, cõtra scripturam Apostoli facta esse, falsò putabatur.

Quomodò ordinatio Cypriani Neophyti, non sit cõtra scripturam Pauli facta.

1. Cor. 8. De digamis ordinatione prohibitis.

Quid Tertul-
lianus de ca-
libus sacer-
dotum senfe-
rit.

fatis idem Apostolus declarat, cum adiungit, debere esse pudicum, & in epist. ad Titum, continentem. Unde doctus Tertul. libro 1. ad vxorē: Quantum fidei (inquit) detrahant, quantum obstrepant sanctitati nuptię secundę, disciplina ecclesię & pręscriptio Apostoli declarat, cum digamos non finit pręsidere: cum viduam allegi in ordinationem, nisi vniuiram, nō concedit. Deinde subiungit, quod ad rem nostram facit, & in quo illi assenti- mur, aram enim Domini mundam proponi oportet: non ergō, hoc autho- re, aram munda proponitur, cum a non continentibus tractatur. Siquidem ita oportet vnius vxoris virum pudicum esse, vt viduam vnius viri vxo- rem: quę, cum vidua sit, non potest non esse continens. Hanc quoquę cau- sam legis huius attigit sanctus Innocentius, sanctissimus & eruditissimus pontifex, epist. 2. cap. 9. cum ait: Vnius vxoris virū dixit, non quidem per- manentē in concupiscentia generandi, sed propter futuram continentiam. Idem cap. 4. sanxit, nē clericus viduam duceret, nē (inquit) hoc pręiudicio impeditus, non possit ad sacerdotium peruenire. Similis etiam ratio est in lege digamum prohibente, pręiudicium scilicet futurę incontinentię, vt in neophyto pręiudicium futurę superbę. Quarę, qui incontinentię sus- picione penitus caruerit, eum si lege soluat is, qui ecclesię pręest, & eccle- siasticarum legum custos est, contra scripturam Pauli nihil fecisse videat- ur: quia ipsa scriptura hanc legis causam continet, vt iam explicatum est. Reliqui ergō canones ecclesiastici sanctorum apostolorum, quorum vis ex ratione atque causa, quę abesse possit, pendet: cur in scriptura canoni- ca noui testamenti non sint positi, dictum est iam. Deinde cum ferē cano- nes isti vi & minis parere cogant, has verō minas, sapē accidere potest, vt remittere oporteat & deceat, si eiusmodi canones ab apostolis scripti es- sent, scripturę sanctę autoritas minui videretur. Ij ergō, si qui adhuc for- tassis existimant, non esse hos canones leges apostolorum ecclesiasticas, sine scripto (vt diximus) datas, quia liceat eas aliquādō, vt videmus, remit- tere: sic habeant, cum hę leges ecclesiasticę apostolorum ad temperationem ecclesię datę sunt, simul datam esse ab earum lato ribus ei, qui pręest, potestatem eas remittendi, causa tuendi ipsius ecclesię temperationem, tunc scilicet, cum necessitas vel ecclesiastica vtilitas poscere videretur: ita vt illius obtestationis apud Paulum meminisset, quę ad custodes legum ecclesiasticarum pertinet, cum ait: Testor coram Deo & Angelis eius, vt hęc custodias sine pręiudicio, nihil faciens in alterutram partem declinā- do. Inconsiderationem enim vocauit *πρόκριμα*, quod interpres pręiudi- cium interpretatus est. loquebatur enim de non recipiendo accusatorem aduersus presbyterū, nisi sub duobus aut tribus testibus, cui similis est can- nō 75. qui idem vetat in Episcopo. Hoc igitur cauendū est in dispensatio- nibus canonum, quas vocant, vt ita eas necessitas vel ecclesiastica vtilitas excuset, vt omnis inconsideratio abfuisse iudicetur. Ad distinguendas ve- rō iustas & iniustas canonum dispensationes, accommodatissima mihi vi- dentur,

1. Tim. 5,

De potestate
remittendi le-
ges canonum
apostolicorū
dispensatorie.

dentur, quæ Eutychanus pontifex in epist. ad Episcopos Bæticę in extrema ferè parte scripsit, cum vellet docere, nullam causam posse esse soluendi ecclesiasticum Canonem Apostolorum de non offerendo tempore sacrificij quicquam aliud præter institutum Domini. Præcauendum (inquit) est, ne fides & disciplina Domini blasphemetur. etsi illa nunq̄ finenda sunt, quæ, si cæterorum constet integritas, sola nocere non valeant: illa tamen sunt magno perè præcauenda, quæ recipi sine manifesta decoloratione nõ possunt. Cum ergo talia erunt, quæ ecclesiastici canones vitanda sanciant, non licebit eos soluere. Deindè subiungit: At, si ea ipsa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum temporumq̄ cogit intuitus, vel acceleratæ prouisionis respectus excusat: quanto magis illa sunt nullatenus mutilanda, quæ nec vlla necessitas, nec ecclesiastica prorsus extorquet vtilitas. Varias dispensandi causas summa breuitate attigit. Deindè subiungit: Idcirco fratres ista prætulimus, ne hæ species, quas nõ licet offerre super altare iuxta constitutionem Apostolorum, eorumq̄ successorum, ad domũ sacerdotum deferantur: & à sacerdotibus benedicantur: & per simplicem benedictionem benedicta, demum à populis sumantur. Fabæ tantum, & vuz, & cætera, quæ apostoli constituerunt, super altare offerantur. Recitata sunt verba Eutychiani: & de hoc etiam canone Apostolorum satis supra explicatum est. Recitemus deinceps, quæ Igmarius Archiepiscopus Rhemensis antiquus author, & iuris canonici prudentissimus, de hac re in collectione sua capitum ecclesiasticorum explicatiùs scripsit. Nec ipse enim (inquit) Petrus, nedum aliquis Romanę sedis episcopus, aliquem suum successorem aliquo præiudicio ac potestate priuauit, quin eadẽ omni autoritate, omni ecclesiæ non solum antiquis, sed etiam nouis institutis nunc leuiùs, nunc sæuiùs consulere posset, immò deberet, prout tempori suo opportunum videret. Hoc utiq̄ singularia Romano rum Pontificum decreta testantur: in quibus ipsi suorum temporum necessitatibus diuerso modo consuluisse leguntur. Niceni quoq̄ canones, Romani p̄tificis priuilegiũ ratũ esse voluerũt, cum ad exemplum eius, omnium priuilegia prouinciarum iudicarent obseruanda. Nequaquam ergo aliud Romanus Pontifex contra canones agit, si quãdò illos pro consideratione temporum nunc intendit, nunc remittit, cum & ipsi canones tale ei priuilegium indubitanter concesserint. Sed & alij Episcopi, & si nullo modo, vt præsul apostolicus, vel canones instituere, vel iam institutos iudicare valeant, aliquandò tamen pro modulo suo aliqua statuta temperant, & hoc maximè in legibus pœnitentium: quod etiam ipsi canones illis concedunt. Nam Nicenum Concilium Episcopis concessisse legitur, vt dignè pœnitentes humaniùs tractent, & canonicam seueritatem in eis aliquatenus mitigent. Debent enim, iuxta Innocentium Papam, attendere confessionem pœnitentis & fletus: & lachrymis corrigentis actum iubere dimitti, cum congruam viderint satisfactionem. Nam iuxta Augustinum, In huiusmodi pœnitentia non tam mèsura temporis, quàm doloris,

*Quæ P̄tifer
Eutychanus
ad distinguẽ
das dispensa
tiones cano
num iustas
abinuistis,
scripserit.*

*Igmarius Rhe
mensis de po
testate ponti
ficis in dispẽ
satis cano
nibus conc
liorum &
Apostolorũ,*

attendenda est. Nequaquam autem Ecclesiastica disciplina subsistere posset, si non præsul apostolicus illam auctoritatem haberet de canonibus, quam supra retulimus. Nam præcedentium patrum statuta, ecclesiasticam disciplinam non tam instruerent, quam confunderent, si nulla ratione à successoribus eorum immutari possent, cum tamen necessitas temporis nunc mitti, nunc seuerius incedendum persuaderet. quod illum non latebit, qui præcedentium patrum & subsequantium statuta diligenter inuestigare curauerit. Nempe si beatus Gelasius numerum annorum, quos sui antecessores singulis gradibus præfixerunt, immutare non potuisset, penuriam clericorum sui temporis per presbyteros, etiam laicis infra annum maturatis, nullo modo succurrisset. Item, si moderni pontifices antiquorum rigorem canonum super lapsos sacerdotes remittere nequiuissent, ipsa Christiana religio, destituta sacerdotali officio, penitus stare non posset: cum iam penè nulli sacerdotes, nisi criminaliter lapsi, reperiantur, quos antiqui canones deposuisse leguntur. Hactenus Igmarius de potestate pontificis in dispensandis canonibus non solum conciliorum, sed etiam apostolorum. Canones enim apostolorum hic author dicit, cum canones antiquos dicit, ut exemplo canonis 25. docuit, qui in crimen fornicationis, aut periurij, aut furti lapsum deponi iubet. Sic itaque de ecclesiasticis legibus, quæ ad conseruandum ordinem & decorum datæ sunt, habendum est, eò quidem illas spectare, ut plerumque fiat, aut non, quod iubendo aut vetando sanciant: quandoque verò, cum aliter rebus, temporibus, locis, personis in Christo consulendum est, locum non habeant. Hanc enim esse naturam ordinis & legum, Plato etiam, ratione naturali docente, affectus esse videtur, cum ait libro 10. de legibus, ordinem & leges eò spectare, ut partim quod volunt, maiore ex parte sanciant: partim nihil penitus sancire possint. Hinc error Magdeburgensium, qui hos canones sanctorum Apostolorum negant: quia nimum (inquiunt) sit in eis usus excommunicationis: tollunt enim distinctionem temporum & rerum. ut cum iubet canon, Si quis Clericus in caupona manifestò deprehendatur, poena sit excommunicatio. Etenim si omnes fideles, quæcunque sunt *ἡ φημι*, id est, bonæ famæ, facere oportet, ut Paulus Apostolus Philippenses hortatur: quanto magis clericos, qui exemplum & formam debent esse laicis: non enim bonæ famæ est, inuitari laicos exemplo Clericorum ad cauponas, ubi gulæ indulgeri solet. Sed hoc malum, leuius iam factum est frequentia. Quæ autem parua videntur, & frequentia sunt, non oportet poena excommunicationis sanciri, nè homines contemnere leges assuescant. tempore autem Apostolorum grauius erat & rarius, idcirco hæc poena par culpæ esse videbatur: quæ quidem disciplina illius temporis regrebat.

Canonum ecclesiasticorum ratio, & propositum.

Quædam canones ecclesiastici locum non habeant.

Natura ordinis & legum, auctore Platone.

Quo Magdeburgenses negandis canonibus apostolorum distinctionem rerum & temporum tollat.

Cur quædam olim poena excommunicationis sancire liceret, quæ iam non liceat.

Quomodo ex eo, quod Magdeburgenses in prima centuria confitentur, & quod Paulus ad Corinthios scripsit, conuincatur, leges ecclesiasticas ordinis ac decori datas esse ab Apostolis. ite singulatim de quibusdam Canonibus Aposto-